

of the development of future teacher's creative competence. The major psychological conditions of the development of future teachers' creative competence in the educational process are revealed to include: features of the structure of educational activities; self-regulation; educational activity; readiness for professional work. The content of the author's conception of future teachers' creative competence based on the genetic and psychological theory of birth, growth and existence of personality by S.D. Maksymenko is revealed. The content, structure, facilities of the author's program of the development of future teachers' creative competence are described. As a result of a mould experiment the growth of the major structural components of the professional competence of future teachers in natural, physical and mathematical sciences of the experimental group is proved as follows: the personal and developmental (value-educational, motivational competence); activity-based and developmental (psychological and pedagogical, organizational, methodological competence); communicative (verbal and communicative, verbal and cognitive competence); professional (didactic, informative competence, conceptual thinking); mastering the experience (creative thinking, self-competence). Thus, the results of the experimental work confirmed the promotion of future teachers' creative competence in terms of the educational process of a higher educational institution, proved the effectiveness of implementation of the model of creative competence development.

Key words: creativeness, creative competence, development, future teacher, psychological and educational activities, psychological conditions, psychological means.

Received January 10, 2015

Revised January 24, 2015

Accepted February 09, 2015

УДК: 159.928.22

Т.В. Яценко
ya.tanya@at.ua

Сучасний стан досліджень проблеми обдарованості дошкільників в Україні

Yatsenko T.V. Present-day state of researching the giftedness problem of pre-school children in Ukraine / T.V. Yatsenko // Problems of Modern Psychology : Collection of research papers of Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University, G.S. Kostyuk Institute of Psychology at the National Academy of Pedagogical Science of Ukraine / scientific editing by S.D.Maksymenko, L.A.Onufriieva. – Issue 28. – Kamianets-Podilskyi : Aksioma, 2015. – P. 692–702.

Т.В. Яценко. Сучасний стан досліджень проблеми обдарованості дошкільників в Україні. У статті розкрито проблему формування психологічної думки на Україні щодо явища обдарованості. З'ясовано, що провідними осередками вивчення обдарованості дітей в Україні є лабораторії психології творчості та психології обдарованості Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України та Інститут обдарованої дитини при НАПН України.

Автором статті описано вклад сучасних українських науковців і практиків у розкриття проблем обдарованості: В.О. Моляко, О.Л. Музики, О.І. Кульчицької, Р.О. Семенової, Д.К. Корольова, І.І. Карабаєвої, Н.А. Карпенко, В.У. Кузьменко та ін.

З'ясовано, що концептуальна ідея творчої обдарованості як цілісного особистісного утворення реалізується саме в результатах біографічних досліджень: особливостей художньої (В.О. Моляко), літературної, наукової (О.І. Кульчицька), технічної обдарованості (О.Л. Музика).

У статті досліджено стан проблеми обдарованості в дошкільній освіті та проаналізовано програми, які розкривають особливості роботи з обдарованими дітьми: Державну цільову програму роботи з обдарованою молоддю, комплексну державну програму «Творча обдарованість», програму «Обдаровані діти», «Три кроки» (автор О.Л. Музика), Програму розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» та Програму виховання і навчання дітей від 2 до 7 років «Дитина». Наголошено на необхідності розробки теоретико-методичної бази в цьому секторі досліджень. Обґрунтовано необхідність конкретики в освітніх програмах щодо розвивальної роботи з обдарованими дошкільниками.

Зроблено висновок, що найбільше уваги в науково-методичній літературі приділяється проблемам обдарованих дітей шкільного віку, дошкільники ж частіше залишаються поза увагою науковців і практиків. Лише невелику частину поданих у літературі систем роботи можна використати в роботі з обдарованими дітьми дошкільного віку.

Ключові слова: обдарованість, обдарована дитина, творчість, творча активність, здібності, освіта, програма розвитку, індивідуалізована освітня програма.

Т.В. Яценко. Современное состояние исследований проблемы одаренности дошкольников в Украине. В статье раскрыто проблему формирования психологической мысли в Украине явления одаренности. Выяснено, что ведущими центрами изучения одаренности детей в Украине являются лаборатории психологии творчества и психологии одаренности Института психологии имени Г.С. Костюка НАПН Украины, Институт одаренного ребенка при НАПН Украины.

Автором статьи описано вклад современных украинских ученых и практиков в раскрытие проблем одаренности: В.А. Моляко, А.Л. Музыки, Е.И. Кульчицкой, Р.А. Семенової, Д.К. Корольова, И.И. Карабаевой, Н.А. Карпенко, В.У. Кузьменко и др.

Выяснено, что концептуальная идея творческой одаренности как целостного личностного образования реализуется именно в результатах биографических исследований: особенностей художественной (В.А. Моляко), литературной, научной (Е.И. Кульчицкая), технической одарённости (А.Л. Музыка) .

В статье исследовано состояние проблемы одарённости в дошкольном образовании и проанализировано программы, раскрывающие особенности работы с одарёнными детьми: Государственную целевую программу работы с одаренной молодежью, комплексную государственную программу «Творческая одарённость», программу «Одарённые дети», «Три шага» (автор А.Л. Музыка), Программу развития ребенка дошкольного возраста «Я в Мире» и Программу воспитания и обучения детей от 2 до 7 лет «Ребёнок». Отмечена необходимость разработки теоретико-методической базы в этом секторе исследований. Обоснована необходимость конкретики в образовательных программах по развивающей работе с одаренными дошкольниками.

Сделан вывод, что больше всего внимания в научно-методической литературе уделяется проблемам одарённых детей школьного возраста, дошкольники же чаще всего остаются без внимания учёных и практиков. Лишь небольшая часть представленных в литературе систем работы можно использовать в работе с одарёнными детьми дошкольного возраста.

Ключевые слова: одарённость, одарённый ребёнок, творчество, творческая активность, способности, образование, программа развития, индивидуализированная образовательная программа.

Постановка проблеми. Загальна та додаткова освіта, як масові за своєю природою, зобов'язані забезпечувати виявлення та реалізацію здібностей, обдарованості більшості дітей, оскільки обдаровані діти – це національне надбання. Затверджені та впроваджені в систему освіти програми розвитку та підтримки обдарованих дошкільників реалізуються настільки повільно, що в мережі дошкільних закладів зовсім не відчуваються зміни в діяльності педагогічного колективу щодо роботи з обдарованими дітьми. Брак конкретики в змісті роботи є однією з причин такого стану.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За останні роки в Україні створено наукові фонди, які сприяють виявленню, навчанню та вихованню обдарованих дітей, такі як-от: «Наукова зміна», «Обдарованість», «Обдаровані діти України», затверджена комплексна програма «Творча обдарованість». За результатами реалізації програми «Обдаровані діти» в Донецькій області створено Банк обдарованих дітей. У 2007 р. розпорядженням Кабінету міністрів України створено Інститут обдарованої дитини від НАПН України, який є державною науковою установою. На-

уковим колективом Інституту досягнуто вагомі результати, які дозволили уточнити потенціал, можливості та його місце серед наукових закладів, що діють у сфері пошуку, психодіагностики, розвитку та підтримки обдарованих дітей і молоді України.

На сучасному етапі в Україні розроблено і впроваджено Державну цільову програму роботи з обдарованою молоддю на 2007-2010 роки, відкрито Інститут обдарованої дитини при НАПН, проводяться постійні дослідження психологічного феномена, вдосконалюються існуючі форми психологічної діагностики та розвитку обдарованості. Указом Президента України 2013 рік оголошено Роком дитячої творчості (Указ Президента України №756/2012 «Про проведення у 2013 році в Україні Року дитячої творчості»).

Робота педагогічного колективу дошкільного закладу здійснюється на основі Базового компонента дошкільної освіти та навчально-виховної програми – державного документа, який визначає цілі, завдання і зміст роботи з дітьми відповідно до їх вікових та індивідуальних особливостей. Науково і методично обґрунтована програма покликана синтезувати історичні надбання, нові досягнення теорії та практики дошкільної освіти, актуальні суспільні вимоги до неї, відповідати особливостям пізнавальної діяльності дітей, забезпечувати гармонійний розвиток. Чинні державні програми в Україні не завжди зважають на індивідуальні особливості дітей, а саме, особливості роботи з обдарованими дітьми та їх гармонійний розвиток. Так, наприклад, у програмі «Дитина» найтипівіші для кожної вікової групи психологічні причини труднощів і відповідні доцільні педагогічні впливи розглядаються в розділі «Діти, які потребують допомоги батьків та вихователів». На відміну від попередніх програм навчання і виховання, Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» має розділ «Характеристика та особливості розвитку обдарованої дитини», в якій розкрито стратегію розвитку, завдання розвитку та організацію життєдіяльності обдарованої дитини. Утім, як здійснювати розвивальну роботу з такими дітьми у програмі не зазначено.

Мета статті – розкрити стан досліджень проблеми обдарованості дошкільників в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблему обдарованості широко вивчають українські психологи, серед яких Л.В. Артем'єва, О.І. Кульчицька, М.І. Литвинова, Л.Г. Чорна, Г.П. Лаврентьєва, О.В. Белкіна, В.О. Моляко, О.Л. Музика, Р.О. Семенова, І.І. Карабаєва та ін., основною метою досліджень

яких є пропаганда знань із проблеми обдарованості, ознайомлення з новітніми досягненнями психології в цій галузі, акцентують увагу педагогічної громадськості на важливості такої проблеми.

Величезний внесок у розкриття проблем обдарованості зробив дійсний член НАПН України, доктор психологічних наук *В.О. Моляко* (психологія творчості, психологія конструкторської діяльності, технічна обдарованість). Особливо цінна його розробка підходу до вивчення обдарованості, де він структурував це психологічне явище, виділяючи шість основних параметрів: I – сферу реалізації обдарованості, її переважний тип; II – вияви творчості; III – вияви інтелекту; IV – динаміку діяльності; V – рівні досягнень; VI – емоційну забарвленість. На думку В. О. Моляко, обдарованість – це свого роду міра генетично та досвідно зумовлених можливостей людини адаптуватися до життя. Науковець вважає, що здібності – це різні грані обдарованості, а не автономні складові.

У своїх роботах В.О. Моляко відображає динаміку розвитку творчо обдарованої особистості: від проявів творчого потенціалу до стратегічної організації свідомості. Ми звернули увагу на той факт, що у дослідженнях дитячої творчості В.О. Моляко психологічна структура творчого потенціалу збігається з основними структурними елементами, які характеризують інші близькі поняття, такі як «творчість», «творча особистість», «обдарованість». Особливість авторського підходу полягає в тому, що при моделюванні розвитку творчої діяльності застосовуються утруднюючі чинники як іманентні для творчості засоби мобілізації суб'єктної активності людини. Цілісність, творча спрямованість, активність, здатність протистояти деструктивним впливам, самодостатність – ці та інші властивості творчо обдарованої особистості стали основою для вироблення особливого підходу – суб'єктно-ціннісного аналізу [1].

У лабораторії психології творчості Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України під керівництвом В.О. Моляко ще в 1991 р. розроблено методологічні засади програми розвитку творчих здібностей та обдарованості й опубліковано методичні рекомендації «Творча обдарованість дітей».

Учень і послідовник В.О. Моляко *О.Л. Музика* поділяє думку представників діяльнісного підходу, що здібності та обдарованість як вищий рівень розвитку здібностей – не вроджена причина високої результативності в тій чи іншій діяльності, а насамперед наслідок розвитку вроджених задатків у діяльності (автор здійснює суб'єктно-ціннісний аналіз розвитку творчої

особистості). Дослідник стверджує, що для формування обдарованості визначальними є не вроджені задатки, а певні мотиваційні інтенції, які є наслідком взаємодії свідомості суб'єкта з умовами навколишнього середовища. Автор описує методику вивчення динаміки здібностей, розробляє теоретичні та методичні основи надання ціннісної підтримки розвитку здібностей та обдарованості. Ціннісна підтримка розглядається як особливий вид розвивальних впливів, що орієнтовані на мобілізацію ресурсів самопізнання, саморозуміння, прогнозування напрямків саморозвитку дитиною чи дорослою людиною, що постає як суб'єкт діяльності і соціальних стосунків [2].

Науковцем розроблено програму ціннісної підтримки розвитку здібностей та обдарованості «Три кроки», яка орієнтована на гармонізацію стосунків між людьми, на підвищення адаптивності людини у світі, на забезпечення психологічної комфортності особистості.

Авторську програму розвитку здібностей і обдарованості «Три кроки» [2] розраховано на школярів, але ідею трьох кроків програми можна використовувати і в роботі з дошкільниками: створення ситуації успіху для всіх учасників навчально-виховного процесу; створення ситуації поцінування досягнень, результатів і вмінь; накопичення досвіду успішних діяльностей.

О.О. Музика та *О.Л. Музика* у своїх дослідженнях розкривають проблеми мотивації творчої активності, розвиток здібностей та обдарованості, ціннісні аспекти становлення особистості, розвиток здібностей та обдарованості. *В.О. Моляко* та *О.Л. Музика* висловлюють думку про те, що обдарованість – це передусім творча обдарованість, а обдарована особистість – це творчо обдарована особистість [1].

Відомий науковець *О.І. Кульчицька* у своїх дослідженнях розкривала проблеми обдарованості в сучасній психології, методику діагностики інтелектуальної обдарованості, особливості обдарованих дітей [3]. *О.І. Кульчицька* десять років очолювала журнал «Обдарована дитина», була головним редактором редколегії журналу.

Науково-практичний та освітньо-популярний журнал «Обдарована дитина» заснований ще в 1998 р. – єдиний в Україні журнал, де містяться психолого-педагогічні розробки, технології, методики, інші матеріали, присвячені питанням виявлення та розвитку обдарувань дітей і молоді.

Дослідницю біографічних і соціально-психологічних факторів розвитку творчої обдарованості цікавили такі питання, як

пошук методів виявлення обдарованості дитини з раннього віку. Застосовуючи біографічний метод, О.І. Кульчицька довела, що унікальність обдарованості – це складне, структурно організоване поєднання ряду здібностей, що уособлюються конкретно в певній людині. На її думку, зрозуміти прояви обдарованості на дорослому рівні можна лише за допомогою аналізу проявів обдарованості в дитячому віці. Отже, в розвитку дитячої обдарованості важливе значення має соціальне середовище, передусім, батьки і вчителі. Аналіз біографій видатних людей свідчить, що саме ці чинники є вирішальними.

Р.О. Семенова, кандидат психологічних наук, завідувача Лабораторією психології обдарованості, багато років вивчає обдарованість як проблему в освітньому просторі. Науковець розглядає духовність як складову обдарованості, без якої неможливо вивчати дане явище цілісно. Р.О. Семенова у своїх дослідженнях спирається на сформовані нею психологічні принципи розвитку креативності обдарованої особистості.

Значний вклад науковець внесла у розвиток психологічної думки в Україні з питань психології обдарованості протягом останніх десятиліть, залишаючись незмінним наставником багатьох молодих науковців.

Д.К. Корольов запровадив психодіагностику академічних настановлень як складової системи ідентифікації обдарованості в учнів та студентів, створив адаптивну модель психодіагностики обдарованості, яка включає п'ять стадій: 1) визначення актуальної та потенційної обдарованості досліджуваного; 2) аналіз реалізованого та не реалізованого потенціалу досліджуваного; 3) встановлення стимулюючих та гальмуючих факторів; 4) визначення глибинних особистісних факторів, що сприяють або перешкоджають розвитку обдарованості; 5) визначення особистісних ресурсів розвитку обдарованості.

І.І. Карабаєва вивчає проблему комплексного підходу виявлення обдарованих дітей старшого дошкільного віку, особливості підтримки обдарованих дошкільників, прояву взаємозв'язку особистісних та когнітивних чинників в інтелектуально обдарованих дошкільників, методи ознайомлення обдарованих дошкільників з буквеними знаками на образній основі [4].

Науковець зазначає, що вивчення обдарованості починається з пошуку обдарованих дітей. До критеріїв прояву інтелектуальної обдарованості віднесені такі якості: наявність гостроти мислення, спостережливість, виражена різнобічна допитливість, вміння висловлювати свою думку, знання того, про що одноліт-

ки навіть і не здогадуються, виключні здібності для вирішення проблемних ситуацій, швидке оволодіння основоположними поняттями, легке запам'ятовування і збереження інформації.

І.І. Карабаєва розглядає методики оцінювання інтелектуальної сфери дітей дошкільного віку, до яких відносить: прямі спостереження, неформальні спостереження, індивідуальні бесіди, анкетування, тести з використанням опитування, стандартні тести інтелекту, соціометричні тести, записи життєвих випадків, журнали фіксації поведінки, висловлювань, записи конкретних прикладів, записи діяльності.

Серед не експериментальних методів дослідження особливе значення надає методу аналізу продуктів діяльності (особливо зображувальної). Цей метод дозволяє говорити про уміння дитини самовиразитися через малюнок, про її відношення і знання про оточуючу дійсність, про її інтереси, про ставлення до роботи.

Науковець наголошує на тому, що інтелектуальні обдарування дітей дошкільного віку мають специфічні особливості: можуть зникати через низку причин. У спеціальній психолого-педагогічній літературі все різноманіття форм зникнення дитячої обдарованості можна звести, в основному, до таких типів: **кризи креативності, кризи інтелектуальності, кризи мотиву досягнень**. Тому, щоб запобігти негативним наслідкам, слід здійснювати психолого-педагогічну підтримку обдарованих дітей. Саме про таку потребу педагогічної підтримки говорить І.І. Карабаєва.

Наявність тієї чи іншої проблеми у вихованні обдарованої дитини зумовлена і ставленням дорослих до факту дитячої обдарованості. М.М. Янковчук вивчила різні типи ставлення батьків до такого факту і конкретизувала дослідження Р.І. Пугачової та І.Д. Млодик. Науковець зазначає, що діти самі є носіями освітньої потреби. Потрібно лише не заважати цьому, тиснучи авторитетом, погрожуючи і навіть користуючись погрозами насилля. Якщо б дорослі дозволили дітям самостійно скеровувати свою освіту, то таке самокерування могло б стати частиною виховання. У своїх наукових роботах М.М. Янковчук широко описала практичний досвід розвитку обдарованості в дошкільному віці, особливості обдарованих дітей, ознаки ранньої обдарованості.

Виникнення певного ставлення батьків формується через розуміння проявів обдарованості дітей. Продовжуючи вивчати проблеми обдарованих дітей, Н.А. Карпенко дослідила розвиток розуміння батьками таких проявів і виділила категорії батьків за низкою критеріїв: за мірою прийняття факту обдарованості, за рівнем розуміння проявів обдарованості дітей.

Н.А. Карпенко у своїх дослідженнях виділила етапи пізнання обдарованості в дитини. На першому етапі батькам властиве безпосереднє чуттєве відображення зовнішніх проявів динамічних особливостей дитини, а також фіксація «здобутків», одночасне їх оцінювання та реагування на них. На другому етапі батькам властиве оцінювання внутрішніх психологічних якостей особистості дитини, проникнення в сутність її стійких властивостей і станів, інтерпретація батьками поведінки та діяльності дитини через пізнання їх змісту, мотивів.

Від того, наскільки для батьків є зрозумілою сутність поставленої задачі (чи задач), наскільки вони розуміють, яким чином можна її розв'язати і як реалізують це на практиці, залежить ефективність їхньої взаємодії з обдарованою дитиною і розвиток здібностей цієї дитини та її особистості загалом.

Для підвищення якості роботи з дітьми, які мають виняткові, «нестандартні» характеристики стану індивідуальних відмінностей В.У. Кузьменко радить запроваджувати індивідуалізовані освітні програми (ІОП). Науковець розробляє методики діагностики інтелектуальної обдарованості дошкільників і школярів. У індивідуальному підході до обдарованої дитини В. У. Кузьменко умовно виокремлює кілька циклів: вивчення індивідуальних відмінностей дитини, врахування зібраних про неї даних (запровадження виявленого в практику), створення прогнозу щодо подальшої роботи.

У збірнику наукових праць «Навчання і виховання обдарованої дитини: теорія та практика», який заснований у 2008 р. Академією педагогічних наук України; Інститутом психології ім. Г.С.Костюка НАПН України; Інститутом обдарованої дитини НАПН України регулярно друкуються вітчизняні фахівці, які розкривають проблему обдарованості на різних рівнях онтогенезу обдарованої особистості.

Поряд з науковцями тісно співпрацюють і практики, які безпосередньо займаються розробкою та впровадженням програм розвитку обдарованих дітей.

Численна кількість як науковців, так і практиків у своїх роботах розкривають проблему обдарованості підрастаючого покоління: С.І. Болтівець, Н.А. Ваганова, Н.В. Білоус, О.М. Чудаківа, В.В. Щорс, В.І. Доротюк, Г.В. Сухорукова, Ю.А. Косоротова, О.О. Загребельна, Л.А. Терещенко, В.В. Камишин, Л.В. Буркова, О.Ю. Буров, В.В. Рибалка, О.О. Дронова, Р.І. Кузьміна, В.Є. Кузьмін, О.Є. Антонова, Т.І. Мантула, О.М. Хлівна та ін.

Висновки і перспективи наукових пошуків. Отже, сучасний стан досліджень проблеми обдарованості дітей в Україні свідчить

про певні зрушення в системі освіти щодо роботи з обдарованими дошкільниками. Проте аналіз програм роботи з обдарованими дітьми свідчить про те, що найбільше уваги приділяється дітям шкільного віку, дошкільники ж частіше залишаються поза увагою науковців і практиків. У освітніх програмах окреслено тільки загальні напрямки роботи з даною категорією дітей, відсутня конкретика.

Тому виникає потреба в подальшій розробці практичних матеріалів стосовно роботи з обдарованими дошкільниками, розробка та впровадження програм розвитку обдарованих дітей в умовах суспільної освіти.

Список використаних джерел

1. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень / За ред. В.О. Моляко, О.Л. Музики. – Житомир : Вид-во Рута, 2006. – 320 с.
2. Музика О.Л. Програма ціннісної підтримки розвитку здібностей та обдарованості «Три кроки» / О.Л. Музика. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2008. – 34 с.
3. Кульчицкая Е.И. Одаренность как психологическая проблема / Е.И. Кульчицкая // Практична психологія та соціальна робота. – 2001. – №8. – С. 14–15.
4. Карабаєва І.І. Комплексний підхід у вивченні обдарованих дітей старшого дошкільного віку / І.І. Карабаєва // Обдарована дитина. – 2008. – № 8. – С. 23–28.

Spysok vykorystanyh dzherel

1. Zdibnosti, tvorchist', obdarovanist': teoriya, metodyka, rezul'taty doslidzhen' / Za red. V.O. Moljako, O.L. Muzyky. – Zhytomyr : Vyd-vo Ruta, 2006. – 320 s.
2. Muzyka O.L. Programa cinnisnoi' pidtrymky rozvytku zdibnostej ta obdarovanosti «Try kroky» / O.L. Muzyka. – Zhytomyr : Vyd-vo ZhDU im. I. Franka, 2008. – 34 s.
3. Kul'chyskaja E.Y. Odarennost' kak psyhologycheskaja problema / E.Y. Kul'chyskaja // Praktychna psyhologija ta social'na robota. – 2001. – №8. – S. 14–15.
4. Karabajeva I.I. Kompleksnyj pidhid u vyvchenni obdarovanyh ditej starshogo doshkil'nogo viku / I.I. Karabajeva // Obdarovana dytyna. – 2008. – № 8. – S. 23–28.

T.V. Yatsenko. Present-day state of researching the giftedness problem of pre-school children in Ukraine. The article exposes the problem of creating a psychological idea of giftedness as a phenomenon. It is found

out that the leading centers of children's giftedness investigation in Ukraine are the laboratories of creativity psychology and the psychology of giftedness at the Institute of Psychology named after G.S. Kostyuk at NAPS of Ukraine and the Institute of Gifted Child at NAPS of Ukraine.

The author of the article describes the contribution of Ukrainian scientists and practitioners to touching the problem of talent: V.O. Moliako, O.L. Muzyka, O.L. Kulchytska, R.O. Semenova, D.K. Koroliiov, I.I. Karabaieva, N.A. Karpenko, V.U. Kuzmenko and others.

It is found out that conceptual idea of creative talent as a personal phenomenon is realized in the results of biographical investigations: the peculiarities of artistic (V.O. Moliako), literary, scientific (O.L. Kulchytska), technical talent (O.L. Muzyka).

The author of the article has investigated the state of the problem in the sphere of giftedness in pre-school education and analyzed the programs dealing with the peculiarities of work with gifted children: the State special purpose programme of works with gifted youth, Complex State program «Creative talent», the program «Gifted children», «Three Steps» (by O.L. Muzyka), Pre-school Children Developing Program for «I am in the world» and the Program of bringing up and teaching children aged 2-7 «The child». It is stressed on the necessity of making up a theory-methodological basis in this point of investigations. The necessity of reality in educational programs as to developing work with gifted pre-school children is proved.

It is summed up that the most attention in science-methodological literature is payed to the problems of gifted children at school but at the same time children of the pre-school age are out of the attention of scientists and practitioners. Only small part of the systems of work that are given in literature can be used while working with gifted children of pre-school age.

Key words: giftedness, gifted child, creativity, creative activity, ability, education, programme of development, individualized educational programme.

Received January 17, 2015

Revised January 11, 2015

Accepted February 08, 2015